

Jaarverslag 2025

Inhoud

Voorwoord	3
Stem van bewoners	4
Buurtenergie	8
Lokale democratie	11
Organisatie en vereniging	13
Zorgzame gemeenschappen	18

Uit de praktijk	21
Uit de praktijk	24
Van buurten naar communities	27
Weerbare gemeenschappen	31
Plekken van betekenis	34

Voorwoord

Misschien zijn we van onszelf?

Wat moeten we eigenlijk allemaal?

De roep om de kracht van de gemeenschap is luider dan ooit. Als we door de stapel beleidsnotities van het afgelopen jaar bladeren, bekruipt ons soms het gevoel dat de wereld buiten de buurt precies weet wat wij zouden moeten doen. Zo moeten we 'weerbaar' zijn, de energietransitie trekken en het gat in de zorg dichten. Maar in die roep schuilt een gevaar, namelijk dat we langzaam veranderen in een uitvoeringsorganisatie van andermans agenda.

Laten we elkaar daarin scherp houden: we maken impact voor onszelf, voor onze wijk en voor onze burens. Wij kiezen waar we onze energie in steken.

Een eeuw van hoop en actie

Onze zoektocht naar autonomie is niet nieuw en zeker niet uniek voor Nederland. Dit jaar

vierden we 100 jaar *International Federation of Settlements* (IFS). De lessen uit de internationale context zijn helder: de strijd voor sociale rechtvaardigheid begint bij het opeisen van je eigen ruimte.

Onze geschiedenis leert ons dat gemeenschappen de plek zijn waar hoop wordt omgezet in actievoeren, een werkwoord. Maar het leert ons ook dat die ruimte voortdurend verdedigd moet worden. We moeten onze geschiedenis kennen om te weten waar we naartoe groeien.

We blijven van onszelf

LSA bewoners is in 2025 gegroeid. Niet alleen in impact, maar ook in zelfbewustzijn. Dat betekent voor ons dat we de vereniging koesteren. Met nieuwe aandacht voor het verbreden en onderling verbinden. En het eigenaarschap van leden over de vereniging versterken.

Dus, op de vraag 'Misschien zijn we van onszelf?' is ons antwoord voor dit jaarverslag een volmondig **ja!** En we blijven ook van onszelf. Juist door vast te houden aan die eigenzinnigheid, blijven we de plek waar echte verandering begint.

Anita Keita
(voorzitter)

Kristel Jeuring
(directeur)

maart 2026

Stem van bewoners

Bewoners laten hun stem horen met het Wijkmanifest

Binnen het platform WijkWijzer, gekoppeld aan het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV), richten we ons op leefbare en veilige wijken. We bieden ruimte voor kennis, verdieping en uitwisseling tussen beleidsmakers, wijkprofessionals en actieve bewoners. Vanuit dit programma werd in 2024 een bewonersplatform opgericht door actieve bewoners uit de 20 NPLV-gebieden. In mei 2025 trad het platform landelijk naar buiten met een gezamenlijk Wijkmanifest, dat als petitie werd aangeboden aan de Tweede Kamer.

Het bewonersplatform bestaat uit bewoners die op verschillende manieren actief zijn in hun buurt of wijk. Bijvoorbeeld als lid van een wijkraad, initiatiefnemer van een bewonersbedrijf, bestuurder van een buurthuis of lid van de alliantieraad. Iedereen die zich voor de buurt inzet in één van de 20 NPLV-gebieden kan deelnemen. De leden bepalen samen de agenda van het platform. Hiervoor

komen ze een aantal keer per jaar bij elkaar: regelmatig digitaal en twee keer per jaar fysiek in één van de gebieden. Er worden ervaringen uitgewisseld, maar er wordt ook onderzocht hoe de omstandigheden beter kunnen en wat daar lokaal en landelijk voor nodig is. Het platform wordt ondersteund door LSA bewoners als partner in het WijkWijzer programma. >>

Wijkmanifest

1 GEEF ONS ECHT WAT TE ZEGGEN

Laat ons meebe beslissen bij plannen voor onze wijk. Juist wanneer alles nog open ligt. Geef ons invloed op besluiten die ons leven in de wijk beïnvloeden.

2 HOU HET GELD BINNEN DE WIJK

Als geld wordt uitgegeven aan onze wijk, geef het dan ook uit in onze wijk. Bewoners en lokale ondernemers krijgen als eerste de ruimte om met hun kennis en kunde bij te dragen.

3 MAAK EEN BEWONERSFONDS

Geef ons de ruimte om het geld dat bestemd is voor de wijk, te besteden aan wat wij belangrijk vinden. Maak een bewonersfonds, waarover bewoners zelf kunnen beslissen.

4 ONDERSTEUN ONZE ONTMOETINGSPLEKKEN

Geef onze eigen ontmoetingsplekken blijvende financiële ondersteuning. Daar leren we elkaar kennen, zorgen we voor elkaar. Daar zijn we geen cliënt, maar gewoon buren. Daar maken we plannen die bewoners verbinden en versterken.

5 GEEF ELKE BUURT EEN COMMUNITY BUILDER

Ondersteun elke buurt met een community builder uit de buurt zelf, die onze krachten bundelt. Zo maken we onze gemeenschap sterker.

Bewonersplatform NPLV

Het Wijkmanifest

Wanneer leden van het bewonersplatform vinden dat het nodig is om hun stem lokaal of landelijk te laten horen, doen ze dat. In 2025 gebeurde dat met het Wijkmanifest. Aan de basis van het manifest staan de ervaringen die bewoners de afgelopen jaren hebben opgedaan met het NPLV in hun eigen gebied. Hieruit zijn vijf punten gekomen die helpen om de bewoners van deze gebieden beter in positie te brengen en daarmee een duurzame en effectievere aanpak te organiseren:

- Geef ons echt wat te zeggen
- Houd het geld binnen de wijk
- Maak een bewonersfonds
- Ondersteun onze ontmoetingsplekken
- Geef elke buurt een community builder

Van de wijk naar Den Haag

Het Wijkmanifest werd lokaal aangeboden aan programmadirecteuren van de programmabureaus en aan de burgemeesters in de 20 gebieden. Een afvaardiging van het bewonersplatform reisde in mei 2025 naar Den Haag om het manifest als petitie aan te bieden aan de Tweede Kamer. Er werd gesproken met aanwezige Kamerleden. Vervolgens werd de groep ontvangen op het ministerie van Binnenlandse Zaken om door te praten met mensen van het NPLV. ●

Agnes Groen uit Groningen blikt terug op deze dag:

'Het was bijzonder om te ervaren dat, ondanks dat wij allemaal uit verschillende deelgebieden komen, er zo snel een gevoel van saamhorigheid ontstaat. We spreken allemaal vanuit ons hart, voelen elkaar aan en weten, zonder overleg vooraf, wat onze gezamenlijke boodschap is voor Den Haag.'

Invloed, zichtbaarheid en een sterkere positie in het politieke speelveld

Altijd nieuw gedoe! Ook het afgelopen jaar was er volop beweging in zowel de landelijke als lokale politiek. Samen met bewoners en bewonersinitiatieven zetten we ons rond de landelijke verkiezingen én gemeenteraadsverkiezingen in voor meer invloed, zichtbaarheid en een sterkere positie van gemeenschappen in het politieke speelveld. Dit deden we:

Bewonersagenda's voor landelijke en lokale verkiezingen

Na de val van het kabinet en met de gemeenteraadsverkiezingen op komst, gingen we aan de slag met een landelijke en lokale agenda. Het doel? Meer zeggenschap voor bewoners over hun buurt na de verkiezingen. We verzamelden wensen en ideeën uit het hele land en bundelden deze in twee bewonersagenda's, die de positie van initiatieven zowel lokaal als landelijk kunnen versterken. Benieuwd? Je vindt de twee agenda's [hier](#).

Verkiezingsdialoog

Overall in Nederland maken bewoners plannen met elkaar. Ze bouwen aan netwerken en zorgen voor elkaar. Die plannen vragen om een politiek die ruimte maakt, faciliteert en luistert. Samen met de We Doen het Samen-coalitie organiseerden we daarom op woensdagavond 8 oktober een dialoog tussen actieve bewoners, het publiek én de politiek. In het Haagse Laaktheater gingen vertegenwoordigers van drie bewonerscollectieven in gesprek met vijf politici van verschillende partijen. Het was geen debat, maar een dialoog over de uitdagingen van

gemeenschappen in contact met de overheid. Hier ontstond bijvoorbeeld een gedeelde noodzaak voor een gemeenschapsfonds. >>

Lobbytraining

Hoewel de gemeenteraadsverkiezingen nog moesten plaatsvinden, maakten een aantal bewonersinitiatieven in het najaar al plannen om in de campagnetijd goed voor de dag te komen. Samen met Stichting Lobby Lokaal organiseerden we een aantal online bijeenkomsten waarin we lieten zien hoe je met concrete lobbyacties het verschil kunt maken. Uiteraard met het doel om de positie van bewonersinitiatieven de komende vier jaar te versterken.

Wat deden we tijdens de training?

Tijdens de training leerden deelnemers wat een goed moment is om invloed uit te oefenen, kregen ze inzicht in de verkiezingstijdlijn en de lobbykansen, zagen ze voorbeelden van succesvolle bewonerslobby's en werd er geoefend met een eigen lobbyactie. Uiteraard was er voor de initiatieven voldoende ruimte om vragen te stellen.

Toolkit voor actieve bewoners

De gemeenteraadsverkiezingen; hét moment dus om als bewonersinitiatief je stem te laten horen, om in contact te komen met lokale politici en om het beleid van de komende vier jaar te beïnvloeden. Maar hoe bereid je je voor op deze periode? Welke plannen kun je nu al maken? In deze toolkit laten we zien wat je nu als bewonersinitiatief kunt doen, om in verkiezingstijd het verschil te maken. Geïnteresseerd in de toolkit? Je vindt deze [hier](#). ●

Buurtenergie

Macht en zeggenschap in de energietransitie

Of je nu huurder bent of een eigen woning hebt, de overgang naar een andere manier van verwarmen raakt iedereen. Sinds het begin van de energietransitie zien we overal in het land actieve bewoners die gezamenlijk willen verduurzamen. Gelukkig maar, want samen is inclusiever, gezelliger en vaak goedkoper. Met het programma Buurtenergie ondersteunde LSA in 2025 voor het derde jaar op rij bewonersinitiatieven die willen bijdragen aan een eerlijke energietransitie, een transitie waarin iedereen kan meedoen en meebeslissen. Daarnaast liepen er twee pilots om de macht en zeggenschap van bewoners te bevorderen.

Buurtenergie community

Binnen het programma Buurtenergie krijgen bewonersinitiatieven die aan de slag willen met verduurzaming in hun buurt, hulp van een professionele procesbegeleider. Deze loopt een tijdje mee en denkt mee over oplossingen. In

2025 ondersteunden we maar liefst 74 bewonersinitiatieven met het programma. De initiatieven worden automatisch onderdeel van onze Buurtenergie community. Hierin bieden we fysieke ontmoetingen, trainingen en een platform voor uitwisseling. >>

Pilots macht en zeggenschap

Naast het traditionele programma liepen er 2 pilots:

- **Macht en zeggenschap van huurders in woningverduurzaming:**

Om huurders beter te kunnen ondersteunen in de energietransitie, organiseerden we spreekuren en volgden we initiatieven die zich bezighouden met verduurzaming nauw op. Met de informatie die we kregen, ontwikkelden we een routekaart voor initiatieven en kunnen we gemeentes en woningbouwcoöperaties adviseren.

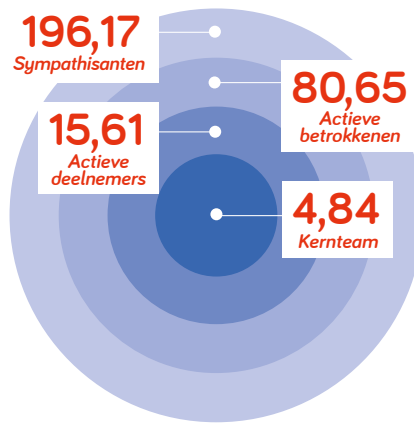
- **Macht en zeggenschap in lokale samenwerking (uitdaagrecht):**

Om initiatieven die – binnen het energiethema – aan de slag willen met het uitdaagrecht beter te kunnen begeleiden, trainden we in deze pilot een aantal procesbegeleiders die met het thema aan de slag gaan.

Cirkels van betrokkenheid

Samen werken aan verduurzaming draagt bij aan sterke lokale gemeenschappen. Bewoners die gezamenlijk optrekken in de energietransitie worden actiever in de buurt, realiseren verduurzamingsmaatregelen en ervaren een sterkere onderhandelingspositie.

Dat werken vanuit een gemeenschap veel betekent voor mensen en buurten, blijkt wel uit de vele verhalen van deelnemers van het programma Buurtenergie. Initiatieven die zich met het thema verduurzaming bezighouden weten veel buurtbewoners te bereiken en aan zich te binden. We onderscheiden vier niveaus: bewoners die graag (be-)sturen (het Kernteam), bewoners die graag organiseren (de Actieve deelnemers), bewoners die graag aansluiten en meedoen (de Betrokkenen) en bewoners die de ontwikkelingen volgen (de Sympathisanten). ●

Gemiddeld aantal mensen
per initiatief Buurtenergie 2025
bron: Survey eind 2025

Buurtenergie verhalen en signalen

Over de impact van het programma Buurtenergie en de signalen die voortkomen uit de verschillende gemeenschappen, maakten we een publicatie: 'Buurtenergie verhalen en signalen'

Brochure Buurtenergie
LSA Bewoners

Bewonersinitiatief IEDEREEN AAN BOORD vaart een duurzame koers

Of het nu gaat om het maken van een gezellige buurt of om het bedenken van oplossingen voor het water dat over de kades klotst, iedereen zit in hetzelfde schuitje. Dat vindt IEDEREEN AAN BOORD, een bewonersinitiatief op het Rotterdamse Noordereiland. Het initiatief ziet zichzelf als een schip in de Maas dat een zo duurzaam mogelijke koers vaart. We vroegen hoe kapitein Ellen van Bodegom er, samen met haar 'matrozen', voor zorgt dat iedereen mee kan doen.

Weggeven, koken en praten

'Op vrijdagmiddagen organiseren we de WERF, een ruil en weggeefwinkel. Bezoekers krijgen dan vaak energie-advies en er komt een upcycle artiest of een fietsenmaker langs. We zorgen altijd voor wat lekkers. Dat is meestal thuis voorbereid of - als het simpel kan - in onze keuken, de kombuis. Onze keuken is helaas te klein voor een afzuigkap. Tijdens één van de WERF-middagen bedachten onze twee nieuwe matrozen Annabelle en Anne-Fleur dat het kookstelletje prima buiten kon staan en de soep op de buurtbank bereid kon worden. Dat gaf stof tot gesprek over wat nu wel en niet duurzaam is.'

Tochtslang

'Op onze energiekast ligt een tochtslang. Deze is gemaakt door onze matroos Katarina uit Kroatië. We wilden een tochtslang die opvalt en groot genoeg is voor ons grote raam. En omdat het het Chinese jaar van de slang is, leek het ons leuk om een echte slang te maken. Katarina maakte hem in de winter. Zo konden we het gesprek aangaan over het nieuwjaar, de winter, circulariteit

en het weren van de kou. De slang hebben we nog steeds, ondanks dat deze zo gewild is bij de burens.'

Meer lezen?

Buurtenergie bestaat uit grote en kleine verhalen. Verhalen die inspireren en aanzetten tot actie. Neem een kijkje op [onze website](#) voor meer leesvoer.

Lokale democratie

Het uitdaagrecht

Vóór 1 januari 2027 moet het in elke gemeentelijke participatieverordening omschreven zijn: het uitdaagrecht. Met dit recht kunnen bewoners of maatschappelijke organisaties een publieke taak van de gemeente, de provincie of het waterschap overnemen.

Bewonersinitiatieven kunnen het uitdaagrecht (voorheen 'right tot challenge') toepassen als ze denken dat ze een taak slimmer of beter kunnen uitvoeren dan de instelling die het nu doet. Denk aan het ouderenvervoer in de buurt, het groenbeheer of het runnen van een ontmoetingsplek. Neemt een initiatief de taak daadwerkelijk over, dan ontvangt het ook het bijbehorende budget. De overheid die uitgedaagd wordt, moet een verzoek altijd serieus nemen.

Wat zijn de voordelen van het uitdaagrecht?

Het uitdaagrecht heeft voordelen voor zowel overheden als bewonersinitiatieven.

- Bewonerscollectieven zien van dichtbij hoe het écht met de leefomgeving gaat
- Bewonerscollectieven hebben er belang bij dat het goed gaat in de buurt
- Bewonerscollectieven die diensten overnemen of ontwerpen, zetten de buurt centraal
- Bewonerscollectieven krijgen met het uitdaagrecht een betere positie aan tafel bij de gemeente
- Met het uitdaagrecht zijn bewoners niet afhankelijk van een ambtenaar of wethouder >>

Het uitdaagrecht in 2025

In 2025 organiseerden we een aantal oriëntatiesessies voor zowel bewoners als gemeenten. In deze sessies gingen we dieper in op alle ins & outs van het uitdaagrecht. We legden uit hoe je het recht kunt toepassen en lieten ervaren initiatiefnemers aan het woord.

Zo vertelde Wim van Zwieten, bestuurslid bij Stichting Behoud Seringenpark in Aalsmeer, over de zoektocht die voorafging aan een gegunde opdracht. Samen met buurtbewoners voert hij het beheer (betaald) uit over een historisch seringenspark in de buurt. Het hele verhaal van Wim lees je [hier](#).

Ook Jasper Zandvliet van Stichting Duurzaam Biest vertelde over zijn ervaring. De stichting kon door het uitdaagrecht een beroep doen op 50.000 euro, omgerekend naar 700 uur begeleiding van een professionele procesbegeleider. Met deze begeleiding stelde het dorp een eigen wijkuitvoeringsplan op. Het bleek een win-winsituatie te zijn, want het project was ook voor de gemeente een mooie kans om kennis te maken met het uitdaagrecht. Lees [hier](#) meer over het verhaal van Stichting Duurzaam Biest. ●

Meer weten?

Ben je benieuwd of het uitdaagrecht ook interessant is voor jouw omgeving? De oriëntatiesessies krijgen een vervolg in 2026. Houd de website van LSA bewoners in de gaten voor meer informatie.

Organisatie en vereniging

Organisatie en Samenwerkingen

Als vereniging zijn we op veel manieren georganiseerd zoals onze leden: geworteld in de gemeenschap. We volgen de energie en urgentie, dwars door domeinen heen. Dat zie je terug in al onze programma's. Neem Buurtenergie, waar het óók gaat over community building. Of Ondernemen met je Buurt, waar naast ondernemerschap ook lokale democratie en het uitdaagrecht centraal staan. Bij Zorgzame Buurten knutselen we aan structurele financiering. Net als in de buurt zoeken we bij veel van deze vraagstukken de samenwerking op met partijen die iets kunnen inbrengen wat wij zelf niet of minder goed kunnen.

De Lokale Democratie Coalitie

LSA voelt de noodzaak om te blijven sleutelen aan de lokale democratie. Om deze te beschermen én te vernieuwen zodat mensen meer zeggenschap krijgen over hun eigen buurt, wijk of dorp. Mensen en organisaties uit verschillende hoeken met een vergelijkbare ambitie, hebben zich verenigd in de Lokale Democratie Coalitie. In 2025 lag de focus onder meer op de gemeenteraadsverkiezingen van 2026.

Ondernemen met je Buurt

In de samenwerking met Ondernemen met je Buurt bundelen we alle expertise die nodig is om bewonerscollectieven te ondersteunen die ondernemender willen worden. Dit varieert van kennis over vastgoed en sociaal ondernemerschap tot het creëren van een omgeving die openstaat voor dit soort ondernemerschap. >>

Participatiecoalitie

Werken aan de verduurzaming van buurten en wijken vraagt onder andere om een lange adem, het samenbrengen van verschillende expertises en het creëren van zeggenschap

en eigenaarschap vanuit de gemeenschap. Doordat we al meerdere jaren samenwerken binnen deze coalitie, kunnen we op al deze manieren blijvend naast bewonerscollectieven staan.

Participatiecoalitie welzijn, zorg, hulp

Om te komen tot zorgzame buurten, hebben we een ander verhaal nodig dan wat we meestal gebruiken in de zorg. Dat nieuwe verhaal bouwen we in 2025, met – inmiddels – vijf partners, in het Land van Omzien.

We Doen Het Samen-Coalitie

2025 was het eerste jaar waarin we als coalitie uitvoering gaven aan het actieprogramma. Bijvoorbeeld door belangenbehartiging te bundelen, zoals bij de verkiezingsdialoog, en door lokale en regionale netwerken te ondersteunen.

WijkWijzer

In WijkWijzer verbinden we met de verschillende partners kennis, leren en netwerken voor een sterke wijk aanpak, met name in de gebieden van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Dit doen we voor bewoners, maar ook voor wijkprofessionals en bestuurders. Zo hebben we in 2025 niet alleen gebouwd aan een sterke positie van bewoners vanuit de gemeenschap zelf, maar ook door het leren van wijkprofessionals te ondersteunen. ●

Vereniging

Ook in 2025 bruist onze vereniging van beweging. Met nieuwe bestuurders, een frisse koers in het Meerjarenbeleidsplan, een directiewissel en een eigen Buurtzaak zetten we samen volgende stappen voor sterke, veerkrachtige bewonersinitiatieven.

Bestuurswisseling

Tijdens de Algemene Ledenvergadering (ALV) nam Hans Zuiver afscheid van het bestuur en traden Thomas Miog en Chaheed Chekhchar toe. Beide bestuursleden brengen frisse energie en ruime ervaring mee uit de bewonersbeweging en het publieke domein, met kennis van buurtrechten, bewonersbedrijven en samenwerking tussen bewoners en overheid.

Focus op wat nodig is

Op de ALV presenteerden we ons Meerjarenbeleidsplan 2025–2028. Voortbouwend op bijna 40 jaar LSA en in een tijd van maatschappelijke onrust, scherpten we met onze leden onze koers aan. We focussen op wat nú nodig is en versterken bewonersinitiatieven als motor van sterke gemeenschappen; ‘Overall anders, precies wat nodig.’

Afscheid Thijs van Mierlo

Een bijzonder moment in het voorjaar: Thijs van Mierlo nam afscheid als directeur. Hiermee kwam er een einde aan 18,5 jaar inzet voor LSA. Eerst als ‘kan-wel-coach’ in Venray en Tilburg, later als projectleider en directeur. Kristel Jeuring nam het stokje over van Thijs. Met meer dan 10 jaar ervaring binnen LSA is ze een vertrouwde en sterke opvolger. Kristel zal nadrukkelijk de focus leggen op het versterken en verbreden van de vereniging en ledendemocratie.

Summerschool

Tijdens onze summerschool in Den Bosch kwamen we met het LSA-team en een aantal leden samen bij de Transfarmers. Twee dagen lang hielden we ons bezig met de vraag: hoe laat je als bewonersinitiatief je stem horen vóór én na de verkiezingen? We leerden over lobbyen van Lobby Lokaal, gingen in gesprek met gemeenteraadsleden Gon Boers en Femke Hoekstra-Wittebol, én luisterden naar de ervaringen van onze eigen Petra van Duijnhoven over samenwerken met lokale politici. Daarnaast bezochten we Copernikkel: een inspirerende plek waar bewoners samen creëren, repareren en ontmoeten.

Een plek van de buurt zelf

LSA opende Buurtzaak: een nieuwe ruimte in een oud winkel-pand, samen opgebouwd. Wat er gebeurt, staat open: ontmoetingen, trainingen, plannenmakerij. De Buurtzaak is letterlijk van de buurten zelf, een plek voor alles wat bewoners samen willen laten ontstaan. De ruimte is gratis te gebruiken door leden, maar ook te huur voor organisaties die zich inzetten voor betere buurten en sterke gemeenschappen.

Meer informatie en reserveren:
[De Buurtzaak](#).

Team

Annerike Hekman

Projectleider Buurtenergie,
verduurzaming, weerbaarheid, groen

Carla Delgado Swiatkowski

Projectleider Inclusieve
Energietransitie

Conny de Laat

Projectleider

Esther Baylé

Officemanager

Frodi Fransman

Projectcoördinator Ondernemen
met je Buurt

Gert Smit

Controller

Jasmin Heidary

Projectmedewerker Buurtenergie

Kristel Jeurig

Projectleider Wijkaanpak,
nieuwe Directeur

Laura Huygen

medewerker Communicatie
en Evenementen

Lisa de Blok

Projectmedewerker Buurtenergie

Liselotte Vandikkelen

Programmaleider Buurtenergie

Maartje Huttenhuis

Projectmedewerker Inclusieve
Energietransitie

Marieke Boeije

Projectleider

Marieke Koot

Programmaleider Lokale
Democratie

Mirjam Karsten

Projectleider Zorgzame Buurt

Ottolien van Rossem

Programmaleider Wijk en
Organisatieontwikkeling

Ramses Singeling

Communicatie & Pers

Sarah Faber

Projectleider Wijkaanpak

Tara van Roijen

Projectmedewerker

Thijs van Mierlo

scheidend Directeur

Vincent Jacobs

Projectcoördinator

Bestuur

Ahmed Afkerin

Anita Keita Voorzitter

Chaheed Chekhchar

(toegetreten in 2025)

Hans Zuiver

Secretaris/penningmeester
(afgetreden in 2025)

Miek van Dongen

Patrick van Lunteren

Rina Clemens

Thomas Miog

(toegetreten in 2025)

Zorgzame gemeenschappen

Standpunt: Sterke gemeenschappen, 'gezonde' buurten

Sterke gemeenschappen zijn de sleutel tot gezonde gemeenschappen. Vanuit die overtuiging ondersteunt LSA bewoners bewonersinitiatieven die oog hebben voor elkaar. Juist in een tijd waarin professionele zorg onder druk staat. Zorgzaamheid ontstaat waar mensen elkaar kennen, vertrouwen en samen verantwoordelijkheid nemen voor hun leefomgeving. Toegankelijke activiteiten die bewoners met elkaar organiseren, zoals samen koken of tuinieren, blijken een goede en passende manier voor bewoners om (weer) betrokken te raken en mee te kunnen blijven doen. We geloven daarom in de kracht van de gemeenschap en zien initiatieven als cruciale schakel in een zorgzame samenleving.

Community building als basis

De basis van een zorgzame gemeenschap ligt in onderlinge relaties. Community building is geen bijzaak, maar het fundament. In wijken waar een community builder actief is, in opdracht van de buurt, zien we dat onderlinge

netwerken exponentieel zijn gegroeid. Mensen ontmoeten elkaar vaker, kennen elkaars situatie beter en bieden ondersteuning wanneer dat nodig is. Deze connecties zijn een voedingsbodem voor zorgzaamheid en veerkracht.

Erkennen en waarderen

Om gemeenschappen te versterken is erkenning en waardering nodig. Zeggenschap voor bewonersinitiatieven speelt hierbij een belangrijke rol. Bewoners moeten daadwerkelijk invloed hebben op keuzes die hun leefomgeving raken en over zorg die passend is voor de gemeenschap. Duidelijke en eerlijke afspraken zijn daarnaast onmisbaar, ook op financieel gebied. Ontmoetingsplekken met een grote maatschappelijke waarde zijn helaas niet automatisch verzekerd van duurzame ondersteuning. Wij zetten ons in voor een sterkere plek aan de tafels waar de beslissingen gemaakt worden en voor continuïteit in financiering.

Aansluiten en versterken in plaats van overnemen

Vanuit de overheid wordt gemeenschapskracht steeds vaker genoemd als belangrijke factor in een ander samenspel rond welzijn en zorg. Een goede ontwikkeling, maar we zien ook een risico; gemeenschappen die als beleidsinstrument worden gezien, met het gevolg dat ze onteigend worden in hun regie. Onze boodschap aan zorgpartijen en overheden? Sluit aan bij wat al er al is. Door bestaande kracht te versterken, ontstaat een samenwerking die recht doet aan bewoners én bijdraagt aan duurzame, zorgzame gemeenschappen.

Stationspark Deurne gaat voor duurzame groei

Een station als startpunt voor een zorgzame gemeenschap. Het kan in Deurne. In het Noord-Brabantse dorp nam Michel Lintermans ruim 13 jaar geleden het initiatief om het NS-station te verfraaien. Wat begon met een zwerfboekenkast en een watertap, is uitgegroeid tot een plek waar buurtbewoners, jongeren en statushouders elkaar ontmoeten, werkervaring opdoen en oog hebben voor elkaar. Inmiddels is 'Stationspark Deurne' toe aan een volgende stap en het initiatief schakelde daarvoor de hulp in van hun lokale en landelijke netwerk.

Met het plaatsen van de allereerste watertap in Nederland was het hek van de dam voor Stationspark Deurne. Stap voor stap werd het station aantrekkelijker en groener met schilderijen, een kippenhok, moestuinbakken en een gezamenlijke toiletvoorziening. Inmiddels vormt het Stationspark een groene strook langs het spoor. Jongeren vinden er een praktijkplek en nieuwe Deurnenaren kunnen er wortelen, hun kennis delen en bouwen aan een netwerk. Een zorgzame plek, waar mensen naar elkaar omkijken en waar iedereen letterlijk en figuurlijk de ruimte krijgt.

'Groeien doen we samen'

De organische groei van de afgelopen jaren bracht een nieuwe vraag met zich mee: hoe kan deze plek duurzaam blijven bestaan? Het initiatief leunt nu op een klein bestuur en enkele vrijwilligers. Om verder te kunnen groeien is meer draagvlak, samenwerking en structurele ondersteuning nodig. Samen met medebestuurslid Katrien Markus organiseerde Michel daarom, in samenwerking met LSA bewoners, de sessie 'Groeien doen we samen'. Lokale partners zoals onderwijsinstellingen, vluchtelingenwerk, HALT, NS en de gemeente gingen in gesprek met

landelijke netwerken en andere zorgzame bewonersinitiatieven. De centrale vraag: welke waarde heeft het Stationspark inmiddels, en wat is er nodig om die waarde duurzaam te borgen? >>

Tips uit de sessie

Maak jezelf zichtbaar en verbind nog meer mensen aan je initiatief:

- Deel inspirerende verhalen
- Laat buurtbewoners en treinreizigers weten welke dingen er te doen zijn en wat jullie doen voor deze aantrekkelijke omgeving
- Eten verbindt

Ga in gesprek met lokale partners:

- Maak afspraken waar wederkerigheid meer onderdeel wordt. Wat kunnen organisaties betekenen voor het initiatief, waardoor het beter gedragen wordt?
- Verken, samen met de gemeente, jullie toegevoegde waarde in het welbevinden van buurtbewoners. Welke mogelijkheden voor duurzame ondersteuning zijn er vanuit de gemeente? ●

Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp *Het land van omzien*

In 2024 trad LSA bewoners toe tot de Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp. Samen met LOC Waardevolle zorg, Buurkracht, Zorghulp, NLZVE en LVKK zetten we ons in voor meer bewoners-zeggenschap in de ontwikkeling van zorgzame buurten.

Het afgelopen jaar maakten we met de coalitie een nieuw verhaal, omdat we een ander perspectief willen laten zien. Niet de overheid die bewoners laat meedoen in het zorgstelsel, maar bewoners die de overheid laten aansluiten. Dat verhaal vertellen we op onze nieuwe website '[Land van omzien](#)'.

Van buurtidee tot bewonersbedrijf: Buurtcoöperatie de Eester zorgt al een decennium lang voor verbinding

In 2025 bestond buurtcoöperatie de Eester in Amsterdam tien jaar en dat werd uitgebreid gevierd met onder meer een receptie, workshops voor jong en oud en een buurtdiner. Er was dan ook veel om bij stil te staan: in tien jaar tijd is het bewonersinitiatief in het Oostelijk Havengebied uitgegroeid van een klein idee tot volwaardig bewonersbedrijf, mét eigen pand. Samen met initiatiefneemster Meta de Vries en kersverse algemeen coördinator Ellen Mulder blikken we terug op de afgelopen jaren én kijken we vooruit.

Urgentie

‘Als je het gesprek aangaat met buurtbewoners, dan kom je erachter dat je allemaal in hetzelfde schuitje zit’, begint Meta haar verhaal. In 2015 merkte de Amsterdamse dat er veel overlast en verloedering in haar buurt

was. ‘Ik dacht: we kunnen blijven klagen of we gaan er iets aan doen. Toen ik met buurtgenoten aan de praat raakte, merkte ik dat ik niet de enige was die er zo over dacht. Er was een bepaalde urgentie. En als je die serieus neemt, dan leidt dat tot meer.’ Die houding bleek

bepalend. Naast de gezamenlijke aanpak van overlast, ontstonden er steeds meer buurtactiviteiten. Zo kwam er een buurtboekenkast, vierde de buurt Burendag en werden Eettafels georganiseerd. Aanvankelijk in Meta’s eigen buurt, maar inmiddels bruist het in het hele Oostelijk Havengebied van de activiteiten.

Van, voor en door de buurt

De activiteiten richten zich op diverse thema’s, zoals de Eester zorgt & helpt en de Eester verduurzaamt. De gemene deler? De behoefte van de buurt. ‘Alles wat we doen is van, voor en door bewoners’, zegt Meta. ‘We vragen ons altijd af of iets gewoon een leuk idee is, of dat het echt leeft in de wijk. Zo was een eigen ontmoetingsplek een grote wens. We konden uiteindelijk een leegstaand pand van een woningcorporatie huren en dat later, met hulp van de buurt, aankopen en verbouwen. Met de verhuur van het pand genereren we nu een deel van onze inkomsten.’ >>

Die manier van werken spreekt ook Ellen aan, die enkele jaren geleden tijdens de crowdfunding voor het pand bij de Eester betrokken raakte. 'Als een idee echt voorziet in een behoefte van de buurt, dan is het duurzaam en krachtig. Er zit een mooie wederkerigheid in wat hier gebeurt', zegt ze. 'Dat maakt ons, zeker binnen Amsterdam, uniek.'

Verbinding als mijlpaal

De gezamenlijke aankoop van het pand is volgens Meta en Ellen absoluut een ankerpunt in het afgelopen decennium, maar het is niet het eerste waar ze aan denken wanneer ze gevraagd worden naar mijlpalen. Meta: 'Het gaat vooral om de verbinding die is ontstaan in de wijk. Daar word ik blij van. De gezamenlijke aankoop van een gebouw is daar een resultaat van. Net als de BuurtTops die we in 2019 en 2025 organiseerden. Dat hebben we samen heel breed aangepakt, waardoor we nu een Toekomstagenda hebben met speerpunten

voor de buurt. Een mooi handvat voor onze samenwerking met de gemeente.'

Alliantie Sociale Basis

Die samenwerking verloopt volgens Ellen overigens goed. 'We zijn onderdeel van de Sociale Alliantie. Daar zijn we een kleine partij, maar we doen ertoe. Onze input wordt regelmatig gevraagd. Een verdienste van Meta.' Meta reageert: 'We hebben een mooie positie verworven en we worden inderdaad gewaardeerd, maar dat vertaalt zich niet helemaal in de financiering van de Eester. In verhouding leveren we meer dan andere partijen in de alliantie. Voor veel wethouders is ons werk nog onbekend terrein. Ik denk dat meer bewonersinitiatieven daar tegenaan lopen. Maar vergeleken met tien jaar geleden, gaat het al een stuk beter.'

Afscheid Meta

Het jubileum van de Eester werd een week lang groots gevierd met diverse activiteiten, >>

waaronder een ervaringssymposium. Voor Meta een mooi moment om afscheid te nemen. Na tien jaar coördinatorschap droeg ze het stokje over aan Ellen. 'Er zijn grote schoenen te vullen', zegt Ellen. 'Maar ik ben blij met de flexibiliteit en het vertrouwen van alle betrokkenen binnen de Eester. Er breekt een nieuw tijdperk aan, waarin ik mag voortbouwen op wat we al doen.'

Toekomstmuziek

Hoewel ze afscheid nam als algemeen coördinator, zal Meta verbonden blijven met de Eester. 'De coöperatie is lang onderdeel geweest van mijn leven. Dat verdwijnt niet zomaar. Bovendien ben en blijf ik een buurtbewoner.' Ellen hoopt vooral op verdere versteviging. 'We gaan meer leden werven, zodat we minder afhankelijk zijn van subsidies. Gemeenschappen worden steeds belangrijker. Ik gun iedereen dan ook een Eester.' Tips voor andere bewonersinitiatieven? Daar zijn beide

dames het over eens: 'Begin klein, durf te vragen, houd vol en - het belangrijkste - vier successen.' ●

Boek 'Vliegwiel voor buurtinitiatieven'

Meta bundelde haar ervaringen en geleerde lessen in het boek 'Vliegwiel voor buurtinitiatieven', een praktisch boek voor bewoners die zelf de regie willen pakken in hun buurt. Het boek staat inmiddels op de longlist Managementboek 2026. Meer informatie vind je op buurtcooperatieohg.nl.

Leren, doen en doorgeven:

De Witte Vlinder en het Wijkpaleis over de kracht van een jarenlange samenwerking

Groei gaat zelden in een rechte lijn. Bewonersinitiatieven de Witte Vlinder in Amersfoort en het Wijkpaleis in Rotterdam weten daar alles van. Op verschillende momenten in hun ontwikkeling trokken ze op met het netwerk van LSA bewoners, op zoek naar kennis, richting en stevigheid. Een lange relatie die als een rode draad door hun werk loopt. En hoewel er nog voldoende valt te leren, delen beide initiatieven hun kennis inmiddels met andere initiatieven. Tijd om bij te praten met Kinke Hendriksma, beheerder bij de Witte Vlinder en Floris van Gennep, initiatiefnemer van het Wijkpaleis.

Hoewel ze verschillen in omvang en aanbod, delen de Witte Vlinder en het Wijkpaleis dezelfde basis: ontmoeting als vertrekpunt voor maatschappelijke versterking. Daarvoor exploiteren beide initiatieven een voormalig

schoolgebouw, elk in hun eigen wijk. 'We begonnen ooit met het organiseren van verschillende buurtactiviteiten', legt Kinke uit. 'Dat doen we nog steeds, maar inmiddels verhuren we de ruimtes in ons pand ook aan verschillende ondernemers. >>

Om inkomsten te generen en zo onze toekomst veilig te stellen.'

In het Wijkpaleis draait het vooral om maken. Zowel letterlijk als figuurlijk. Floris: 'We zien 'maken' als een manier om te ontmoeten. In onze pioniersperiode hadden we onder meer een keuken en repaircafé als maakplekken. In de afgelopen tien jaar zijn er steeds meer professionele makers aangehaakt. Inmiddels hebben we 19 ateliers.'

Maatschappelijk vs. ondernemend

Voor zowel de Witte Vlinder als het Wijkpaleis is de organisatie van een ontmoetingsplek een zoektocht. Hoe maak je impact en hoe houd je dat vol op lange termijn? Reden genoeg om verder te kijken dan je eigen plek. 'In de beginjaren ontvingen we subsidies, maar het meeste deden we onbetaald', vertelt Floris. 'Om onze eigen broek op te kunnen houden, wilden we een meer ondernemende houding. Maar

hoe begin je en hoe blijf je laagdrempelig? Daarover moesten we meer kennis vergaren. Dat deden we bij LSA, onder meer met het programma 'Pitchen voor impact', waar we aan de slag gingen met onze eigen businesscase.'

Ook voor de Witte Vlinder was het dilemma maatschappelijk vs. ondernemend de aanleiding om bij LSA aan te kloppen. Kinke: 'Er was een tijd dat de focus op ons gebouw lag. We ontvingen geen subsidies, dus er ging altijd veel aandacht uit naar de verhuur van het pand. De focus lag minder op de buurt. Om de relatie met de buurt te versterken, hebben we meegedaan aan de LSA-training 'Van Plan naar Impact'. LSA hielp ons eerder met de financiering van ons pand, dus de lijnen waren kort.'

Kruisbestuiving

Deelname aan de verschillende trainingen heeft beide initiatieven veel opgeleverd. Zo heeft de Witte Vlinder een nieuwe visie >>

en aanpak voor de komende jaren en kon het Wijkpaleis, dankzij een strategisch financieringsmodel, het pand dat ze huurden zelfs aankopen. 'Met onze deelname aan het programma, wonnen we adviesuren van deskundigen', vertelt Floris. 'Die bleken heel waardevol in ons aankoopproces. Er werd niet alleen bouwkundig meegekeken, we kregen hierdoor ook een stevige positie aan de onderhandelingstafel.' Daarnaast spreken de initiatieven van waardevolle neveneffecten. Voor Kinke waren de trainingen vooral een stok achter de deur. 'De trainingen zijn intensief, maar hiermee investeer je bewust tijd in organisatie-ontwikkeling. Bovendien leer je ook hoe andere initiatieven met dezelfde uitdagingen omgaan. LSA is heel sterk in kruisbestuiving.' Floris beaamt dat: 'Onze plannen zijn niet in beton gegoten. Contact met anderen dwingt je om naar je eigen initiatief te kijken en je af te vragen of het nog aansluit op de behoefte van de wijk.'

Van deelnemer naar kennisdeler

De samenwerking met LSA is geen eenrichtingsverkeer. Zowel Kinke als Floris dragen hun kennis en ervaring actief over in het mentorprogramma van LSA en Ondernemen met je Buurt. Ze delen hun lessen en best practices met het bredere netwerk van LSA. Floris: 'We konden ons pand aankopen met een unieke crowdlending. Daarmee wekken we interesse uit het hele land. Met het mentorproject kunnen we dieper ingaan op de materie en dragen we bij aan een sterke bewonersbeweging.' Ook de Witte Vlinder wordt vaak als voorbeeld genoemd. 'We zijn een goedlopend bewonersbedrijf met veel regie over ons pand. We hebben veel kennis te delen en door samenwerking kunnen we een vuist maken en onze krachten bundelen.'

Gemeenschapsgedreven samenleving

Een sterkere bewonersbeweging, krachten bundelen en een vuist maken; het blijven dé drijfveren voor beide initiatieven. Ook in de toekomst blijven de lijntjes met LSA dus kort. Kinke: 'We gaan niet van A naar B, maar ontwikkelen ons heel organisch. Ik heb meerdere trainingen gevolgd, maar er zijn altijd keuzes te maken waarbij we hulp kunnen gebruiken. Tegen anderen zou ik willen zeggen: gun jouw ontmoetingsplek ten minste één LSA-training, het brengt je veel.' 'In Rotterdam zie je dat de gemeenschapsgedreven samenleving steeds groter wordt', vult Floris aan. 'Daar willen we, met behulp van LSA en andere initiatieven, nog meer aan werken. Met een sterk netwerk kun je echt veel bereiken.' ●

Van buurten naar communities

Toolkit ABCD: vindplaats voor kennis en ervaring

Een beetje meer naar elkaar omzien, ontmoetingen in de buurt en ideeën oppakken en uitwerken tot activiteiten; een gemeenschap is de basis van een fijne buurt. Dit besef groeit in de samenleving. Maar gemeenschappen ontstaan niet vanzelf.

LSA bewoners maakt al jaren gebruik van de principes van Asset Based Community Development (ABCD) om gemeenschapskracht in buurten te versterken. De kennis die we de afgelopen jaren vergaarden, hebben we gebundeld in een handige toolkit.

ABCD is het proces dat mensen samenbrengt om in hun buurt, wijk of dorp zelf verandering teweeg te brengen. LSA bewoners had de wens om alle kennis op het gebied van ABCD meer toegankelijk te maken voor bewonersinitiatieven. Daarom ontwikkelden we de online ABCD-toolkit. In vier hoofdstukken leer je meer over de theoretische basis van ABCD, lees je praktijkverhalen en krijg je praktische handvatten en werkbladen om zelf aan de slag te gaan.

De vier hoofdstukken van de toolkit zijn:

1

Wat is ABCD?

Waar komt ABCD vandaan? Wat kan het wel en niet en wat is de kracht van deze aanpak voor community building? In deze serie uitlegartikelen leer je meer over de achtergrond en toepassing van Asset Based Community Development.

2

Handvatten

Natuurlijk geven we je ook handvatten om zelf aan de slag te gaan met ABCD. Van de kring groter maken tot meer feestjes en het kleine leren waarderen. Daarnaast leer je hoe je om kunt gaan met het gedoe dat er soms ook is.

3

Tools

Je kunt op veel manieren aan de slag gaan met ABCD. In de toolkit vind je een aantal handige tools voor het organiseren van bijeenkomsten en ontmoetingen met bewoners. Je kunt de werkbladen downloaden en uitprinten.

4

Praktijkverhalen

Werken volgens ABCD verloopt overal anders. De uitkomst is altijd onvoorspelbaar. Met verhalen uit de praktijk laten we zien hoe kleine ideetjes leiden tot energie, spontaniteit en verbinding in de buurt. ●

Geïnteresseerd in de toolkit? Je vindt deze [hier](#).

Gemeenschappen moet je structureel bouwen én beheren

LSA werkte twee jaar lang aan het project 'Van buurten naar communities': vijf community builders werkten, in opdracht van LSA en de buurt, aan het vormen van gemeenschappen. Dit gebeurde in vijf buurten die onderdeel uitmaken van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid van de nationale overheid. Daarnaast was er een tweejarig trainings-traject in ABCD, waaraan 16 community builders deelnamen. Eelco Visser schreef een essay over de bevindingen van dit traject.

De kern van het verhaal: gemeenschappen moet je structureel bouwen. Het begint met het bewustzijn en het geloof dat mensen zélf kunnen vertellen wat belangrijk is in hun leefomgeving. Met dat uitgangspunt moet geïnvesteerd worden in de buurt. Die aanpak vraagt om professionals die ruimte maken en vertrouwen op wat er al is in een wijk. Community builders spelen daarin een sleutelrol: zij verbinden mensen, ontdekken aanwezige talenten en zorgen dat relaties kunnen groeien. Wie echt wil investeren in gemeenschapskracht, moet stoppen met tijdelijke projecten en beginnen met structureel bouwen, samen met bewoners. Investeren in gemeenschappen zou net zo vanzelfsprekend moeten zijn als het investeren in parken.

Nieuwsgierig?

Het [hele artikel](#) vind je op de website van Sociale Vraagstukken.

In bewonersbedrijf het Bruishuis zijn bewoners volledig in the lead

Op het eerste gezicht is het Bruishuis in Arnhem een gewone flat met een mooie speeltuin in Malburgen-Oost. Maar wie binnenstapt, voelt dat hier iets bijzonders gebeurt. In de entreehal staat koffie klaar, mensen lopen in en uit en de ruilwinkel vormt een ontmoetingspunt. Het Bruishuis is geen zorginstelling of buurthuis in klassieke zin, maar een bewonersbedrijf waar wonen, werken en samenleven naadloos in elkaar overlopen.

Dagelijks geven community builders Floortje Dekkers en Walter Klein-Nienhuis richting aan een plek waar zo'n 110 bewoners wonen en 300 mensen werken. In één van de meest multiculturele wijken van Arnhem ontstaat hier - midden in de complexiteit - ruimte voor initiatief, verantwoordelijkheid en schoonheid. Bewoners doen vrijwilligerswerk, ondersteunen elkaar en starten activiteiten die niet draaien om subsidie of verplichtingen, maar om wat mensen zelf willen en kunnen bijdragen.

Autonomie

Autonomie is in het Bruishuis essentieel: het gebouw is het verdienmodel, vrijwilligers zorgen voor onderhoud en de opbrengsten worden geïnvesteerd in sociale initiatieven die er écht toe doen. Van taallessen tot tuinwerk en van filmavonden tot etentjes; alles groeit organisch. Het raakt aan de belangrijkste les die Floortje leerde als deelnemer van het project 'Van buurten naar communities'. 'Ik wil niets overnemen of afpakken van mensen, maar steeds kijken wat ze zelf kunnen. Anders ontnem ik ze de kans om te groeien.'

Weerbare gemeenschappen

Bewonerscollectieven en weerbaarheid

Zonder het expliciet zo te noemen, bouwen actieve bewoners in buurten en wijken al lang aan weerbare gemeenschappen. Nu de kans op een calamiteit toeneemt, neemt ook de organisatiekracht en het verantwoordelijkheidsgevoel in de buurten en wijken toe; een ongekende kracht die niet gemist mag worden aan de tafels waar de plannen gemaakt worden.

Binnen het netwerk van LSA is de aandacht voor sterke en weerbare wijken al jaren groot. In eerste instantie is deze focus gestuurd door de transities rond zorg en energie, maar sinds de coronapandemie is de urgentie nog meer toegenomen. De pandemie heeft voor een heleboel ellende gezorgd, maar heeft ook iets van ons collectief geheugen verrijkt, namelijk: als het nodig is, helpen burens elkaar. En daar waar de netwerken al sterk waren en de betrokkenheid groot, kwam hulp snel op gang.

Sinds de oproep voor een individueel noodpakket eind 2024 is de aandacht voor weerbaarheid in

het netwerk van LSA nog meer gegroeid. Dat had te maken met een botsend wereldbeeld. Veel collectieven zagen weinig in de oproep om individueel te gaan preppen; *'Ho eens, dat is niet een samenleving waar ik in geloof, we hebben elkaar nodig, we moeten community preppen'*, was de algemene gedachte. Maar de aandacht is ook gegroeid doordat collectieven zich ertoe moesten verhouden, omdat er buurtgenoten aanklopten bij buurthuizen met vragen over het noodpakket. Daarnaast zien we dat veel bewonerscollectieven in actie zijn geschoten omdat ze een (urgentere) verantwoordelijkheid voelen voor hun buurt en de mensen die er wonen.

De rol van bewonersorganisaties

Welke rollen zien wij bewonersorganisaties pakken?

- 1 Met het thema weerbaarheid de wijk in:**
Bewonersorganisaties organiseren thema-avonden over weerbaarheid en werksessies 'Buurtpreppen'. Ze verspreiden enquêtes om inzicht te krijgen in de behoeften van burens en maken actieplannen.
- 2 Versterken wat ze al doen:**
Bewonersorganisaties verbreden hun activiteiten-aanbod, om met meer buurtgenoten in contact te komen. Daarnaast zien ze nóg bewuster naar elkaar om en hebben oog voor kwetsbare burens.
- 3 Samenwerken met de overheid voor een noodsteunpunt:**
Het kabinet wil de komende jaren in rap tempo noodsteunpunten inrichten in de wijken. Hiervoor zullen in alle 25 veiligheidsregio's pilots met noodsteunpunten plaatsvinden. LSA ziet bewonersorganisaties opstaan die hier een rol in willen spelen. Om hen te ondersteunen stelden we in oktober een voorbeeldbrief op die ze kunnen invullen en opsturen naar hun gemeente en veiligheidsregio. De voorbeeldbrief vind je [hier](#).

Opinie:

Het beste noodsteunpunt staat al in de wijk, maar wordt wegbezuinigd

De beste noodsteunpunten? Dat zijn de bestaande ontmoetingsplekken van bewoners. En die zou je moeten ondersteunen, in plaats van wegbezuinigen. Dat betogen Annerike Hekman (LSA bewoners) en Winanda Hoegen-Kuiper (LVKK) in een opiniestuk in Trouw.

De kans dat we een paar dagen op elkaar zijn aangewezen neemt toe. Bijvoorbeeld bij overstromingen, stroomstoringen, grote hacks of droogte. Het kabinet heeft plannen voor lokale noodsteunpunten in wijken. Die noodsteunpunten zijn nu bedacht in brandweerkazernes en sporthallen. Wat LSA bewoners en LVKK Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen be-

treft, kan collectieve weerbaarheid slimmer en goedkoper worden georganiseerd. Namelijk in bestaande buurthuizen, dorpshuizen, volkstuinten en andere ontmoetingsplekken van bewoners zelf.

Lees het hele opiniestuk [hier](#).

Wijkvereniging Ermelo-West brengt weerbaarheid in kaart

Wat is weerbaarheid precies? Met die vraag gaan leden van Wijkvereniging Ermelo-West de straat op. Ze brengen in kaart waar buurtgenoten behoefte aan hebben en welke kennis en vaardigheden er in de wijk aanwezig zijn. Buurtgenoten uit Ermelo-West zien de huidige tijdsgeest als aanknopingspunt om de netwerken in de buurt te versterken.

Kunnen wij een beroep op jou doen?

De buurtgenoten gaan langs de deuren met een flyer en een inhoudelijke vragenlijst. Op die vragenlijst staan vragen als: 'Heb je iemand waar je naartoe kunt?', 'Kun je iets betekenen voor een ander?' en 'Waarvoor mogen we op jou een beroep doen?'

Ontmoetingen en activiteiten

Vervolgens gaan bewoners tijdens een bijeenkomst met elkaar in gesprek om samen in kaart te brengen hoe ze de weerbaarheid in de buurt kunnen verbeteren. Op dit moment verspreiden ze al informatie over het noodpakket en organiseren ze een avondcursus 'Koken zonder vaste hulpmiddelen.'

Netwerk van sleutelfiguren

In het verspreiden van informatie zien ze een belangrijke rol voor zichzelf weggelegd. Idealiter zouden er cirkels ontstaan van 25 tot 50 woningen, waarin het niet alleen gaat over plotten voor een crisis, maar ook over het bevorderen van interactie tussen mensen.

Meer voorbeelden van bewonersorganisaties en het thema weerbaarheid? Kijk op onze website.

Plekken van betekenis

Faro verdrag: zeggenschap over erfgoed

Nederland ondertekende in 2024 het Verdrag van Faro. In dit verdrag is vastgelegd dat gemeenschappen mogen (mee)bepalen wat als erfgoed wordt erkend. Waar vroeger vooral experts bepaalden wat waardevol is, erkent het verdrag nu dat plekken en gebouwen ook erfgoed kunnen zijn vanwege de betekenis die bewoners eraan hechten. Bewoners kunnen dus een rol spelen in de toekenning en erkenning van erfgoed. Voor ons de aanleiding om werk te maken van het Right to Bid en voor bewoners om op verschillende plekken in Nederland aan de slag te gaan.

Bewoners zijn aan zet

Vanuit LSA begeleiden we bewonersinitiatieven op vier plekken: in Maastricht, Deventer, Den Haag en Zeist. Het doel? Zien wat er speelt op de plekken én bewoners ondersteunen in hun stappen. De initiatieven brachten, ieder op hun eigen manier, plekken in kaart die voor hen van waarde zijn. Twee initiatieven deden dat in hun geliefde moestuinen en parken. Ze stredden voor de plekken die mogelijk zullen verdwijnen of ver-

anderen. De andere twee initiatieven verzamelden erfgoedverhalen uit hun geliefde buurten en brachten deze op eigen wijze in beeld.

Procesbegeleiders

De vier initiatieven kregen vanuit LSA begeleiding van professionele procesbegeleiders. Hoewel de hulpvraag per initiatief verschilde, zagen we dat alle procesbegeleiders uiteindelijk aan het werk gingen met de relatie tussen

de initiatiefnemers en hun gemeente. En wat blijkt? Bij alle vier de casussen zagen de begeleiders dat bewoners geen duurzame plek krijgen aan de tafels waar beslissingen gemaakt worden over het collectieve erfgoed.

Werk aan de winkel

Het Verdrag van Faro benadrukt dat er nog een flinke stap gezet moet worden. Het is een kans voor gemeenten en erfgoedprofessionals om uitnodigend bestuur te tonen. Door het zelforganiserend vermogen van bewoners aan te moedigen en te bevorderen, kunnen ze er, in samenwerking met actieve bewoners, voor zorgen dat erfgoed breder gedragen wordt en beter aansluit bij het Faro-verdrag.

Kennis oogsten om het groen te beschermen

Tussen de Rozengaarderweg, de Brinkgreverweg en de spoorlijn in Deventer ligt een groene oase met volkstuintjes. Het gebied vormt een ontmoetingsplek voor bewoners, statushouders en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeente wil het gebied herbestemmen voor woningbouw. Een aantal buurtgenoten besloot daarom om een gebiedscoöperatie op te richten, met een achterban van 150 mensen en een kernteam van 10 bewoners. Sindsdien volgt de coöperatie nauwlettend het proces rond de omgevingsvisie voor het gebied. Het lukt hen om gehoord te worden, maar een vaste plek aan tafel bij de besluitvorming blijft een uitdaging. De coöperatie ging daarom zelf aan de slag.

Zelf onderzoek doen

De gebiedscoöperatie bracht in kaart wat het gebied door de jaren heen heeft betekend voor de buurt. In boeken over de omgeving lazen de bewoners dat de tuin vroeger een perron voor stoomtreinen was. Bovendien is er, dankzij drie generaties tuinders, veel informatie beschikbaar onder bewoners; een buurman had bijvoorbeeld een stapel oude foto's van het gebied liggen.

Daarnaast inventariseert de gebiedscoöperatie de waarde van het groen. Want het groen is niet alleen prettig voor de buurtbewoners, maar helpt ook de omliggende wijk koel te houden. Samen met een ecoloog onderzoekt de gebiedscoöperatie welke vogels in het gebied leven. Ook worden de leeftijden van de bomen in kaart gebracht, om te bepalen welke behouden moeten blijven. Daarnaast onderzoekt een imker hoe de bijen in de tuinen bijdragen aan het groen in de rest van Deventer.

Kennis delen

Komende zomer presenteert de gebiedscoöperatie een alternatieve zienswijze voor het gebied aan de gemeente. Daarbij laten ze zien dat andere waarden dan de economische waarde van groot belang zijn. In dit plan staan ontmoeting, recreatie, klimaat en hittestress namelijk centraal. Alle opgedane kennis in het onderzoek wordt meegenomen in het plan.

Goed nieuws

Inmiddels heeft de gemeente Deventer laten weten dat er voorlopig niet gebouwd gaat worden in het gebied. De gebiedscoöperatie bouwt de komende jaren met veel energie door, om over 5 jaar helemaal onmisbaar te zijn in de voorstad.

Wet op gemeenschapsplekken

Ontmoetingsplekken zijn belangrijke plekken voor een buurt. Hier ontmoeten bewoners elkaar, ontstaan initiatieven en groeien gemeenschappen. Een ontmoetingsplek moet daarom vaker in eigendom van de buurt kunnen komen en niet zomaar verkocht worden aan de hoogste bieder, vinden we. De gemeenschap moet een kans krijgen om een bod te doen op deze plekken van betekenis. Kan het Engelse Right to Bid daarin iets betekenen? Om deze vraag te beantwoorden, organiseerden we een design sprint met deskundigen. Samen gingen we op verkenning. Het resultaat? Een voorstel waarmee we de komende tijd de boer op gaan.

Wet op gemeenschapsplekken

De kern van het voorstel is een nieuwe wet op gemeenschapsplekken. Deze wet moet ervoor zorgen dat maatschappelijke waarde meeweegt bij beslissingen over vastgoed dat belangrijk is voor de buurt. Het vastgoed krijgt een beschermde status en gemeenschappen krijgen voorrang bij de verkoop. Bewoners krijgen daarbij ruim de tijd om met een haalbaar plan te komen. Daarnaast bepaalt niet het hoogste bod de prijs, maar het gebruik van het pand en de maatschappelijke waarde.

Gemeenschapsmonument

Een beschermde status, daar werden we allemaal blij van. Naast 'Rijksmonument' en 'Gemeentelijk monument', kan een pand ook de status 'Gemeenschapsmonument' krijgen. Met bijbehorend bordje op de gevel. 'Dit pand is beschermd voor de gemeenschap!'

Maatschappelijke taxatie

De waarde van een ontmoetingsplek wordt niet alleen bepaald door de marktprijs, maar ook door maatschappelijke betekenis. Een maatschappelijke taxatie maakt deze waarde expliciet en weegt haar mee in besluiten over verkoop en gebruik.

Concrete doelen

Mooie woorden en grote ambities. Om ze waar te maken hebben we concrete doelen gesteld. Over twee jaar willen we:

- Gemeenschapsplekken van waarde kunnen aanwijzen en beschermen
- Het voorrangrecht verankerd zien in de wetgeving, inclusief tijd, voorrang en een maatschappelijke prijs
- 10 gemeenten hebben die hier samen met gemeenschappen mee experimenteren

De richting is helder.

Nu is het tijd om aan de slag te gaan.

Contact

Colofon

Idee, samenstelling en tekst: alle teamleden van LSA bewoners

Tekst en eindredactie: Esther Meijer, Ottolien van Rossem en Kristel Jeuring

Beeld: Laura Huygen

Vormgeving: Laurens Uilenbroek, Invloed Ontwerp

LSA bewoners wordt mede mogelijk gemaakt door de (financiële) steun van:

Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

VSbfonds,
iedereen doet mee

SDG Nederland

Ministerie van Volkshuisvesting en
Ruimtelijke Ordening

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

oranje fonds
voor een verbonden samenleving

Lid worden van LSA bewoners?

Wees welkom!

Wij zijn LSA bewoners, het Landelijke Samenwerkingsverband Actieve bewoners. Samen met bewonerscollectieven zetten we ons in voor sterke gemeenschappen. We delen kennis, ontwikkelen projecten, beïnvloeden beleid en zorgen voor ontmoeting.

Maakt jullie bewonersinitiatief de buurt, het dorp of de stad leefbaarder? Wees welkom en word lid van onze vereniging. Dat kan via www.lsabewoners.nl/wordlid.

Nieuwsbrief

Wil je op de hoogte blijven van het laatste nieuws rondom bewonerscollectieven, ben je geïnteresseerd in onze bijeenkomsten of wil je als eerste onze kennisartikelen lezen? Meld je dan aan voor onze maandelijkse nieuwsbrief via www.lsabewoners.nl/nieuwsbrief.

Meer weten?

Heb je een vraag voor LSA bewoners? Neem dan gerust contact met ons op via info@lsabewoners.nl. Bellen mag natuurlijk ook. We zijn te bereiken op 030 231 7511. Post mag naar Korte Elisabethstraat 15-17, 3511 JG, Utrecht. Volg ons ook op Facebook, Instagram en LinkedIn.

